

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 11 września 2020 r.

w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Wojciecha Piechę do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

Art. 1. W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568, 695, 875, 1086, 1106, 1422, 1423, 1478 i 1493) po art. 31zy¹² dodaje się art. 31zy¹³ i art. 31zy¹⁴ w brzmieniu:

„Art. 31zy¹³. 1. Przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługującego osobie, której wymiar czasu pracy został obniżony na podstawie art. 15g, oraz osobie, wobec której wprowadzono na podstawie art. 15zf mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z umowy o pracę, nie stosuje się art. 40 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa uwzględnia się wynagrodzenie w wysokości ustalonej przed jego obniżeniem odpowiednio na podstawie art. 15g oraz art. 15zf.

Art. 31zy¹⁴. Przepisy art. 31zy¹³ stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługującego osobie:

- 1) której wymiar czasu pracy został obniżony na podstawie art. 15gb;
- 2) wobec której wprowadzono na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 15zzzzzo ust. 2 mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy.”.

Art. 2. 1. Do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługujących osobom, o których mowa odpowiednio w art. 31zy¹³

lub art. 31zy¹⁴ ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się odpowiednio art. 31zy¹³ lub art. 31zy¹⁴ ustawy zmienianej w art. 1.

2. W terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy podstawa wymiaru świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, podlega z urzędu ponownemu ustaleniu za okres pobierania tego świadczenia na podstawie przepisów dotychczasowych, jeżeli świadczenie pobierane na podstawie przepisów dotychczasowych jest niższe niż świadczenie ustalone zgodnie z art. 31zy¹³ lub art. 31zy¹⁴ ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, określany dalej jako „projektowana ustawa”, zmierza do zniwelowania negatywnych skutków społecznych stosowania przepisów art. 15g, art. 15gb, art. 15zf i art. 15zzzzzo ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.), określanej dalej jako „ustawa covidowa”. Wprowadzone na podstawie tych przepisów mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy (w tym obniżenie wymiaru czasu pracy o maksymalnie 20%) skutkują – co, jak należy sądzić, nie było intencją ustawodawcy – obniżeniem wysokości świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w tym zasiłków macierzyńskich.

Zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 870), określanej dalej jako „ustawa zasiłkowa”, w razie zmiany umowy o pracę lub innego aktu, na podstawie którego powstał stosunek pracy, polegającej na zmianie wymiaru czasu pracy, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi wynagrodzenie ustalone dla nowego wymiaru czasu pracy, jeżeli zmiana ta nastąpiła w miesiącu, w którym powstała niezdolność do pracy, lub w miesiącach poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy, określonych w art. 36 ustawy zasiłkowej. Stosownie do art. 47 ustawy zasiłkowej powołana regulacja ma odpowiednie zastosowanie przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego i zasiłku opiekuńczego.

W tym stanie rzeczy proponuje się:

- 1) nowelizację ustawy covidowej polegającą na dodaniu unormowań, wedle których przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługującego osobie, wobec której wprowadzono na podstawie wymienionych przepisów ustawy covidowej mniej korzystne warunki

zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy (w tym obniżono wymiar czasu pracy), art. 40 ustawy zasiłkowej nie miałyby zastosowania – w takim przypadku przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia uwzględniałoby się wynagrodzenie w wysokości ustalonej przed jego obniżeniem;

- 2) ustanowienie normy intertemporalnej, zgodnie z którą proponowane unormowania miałyby zastosowanie do świadczenia przysługującego osobie, wobec której wprowadzono na podstawie wymienionych przepisów ustawy covidowej mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy (w tym obniżono wymiar czasu pracy) przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy –
w takim przypadku w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy podstawa wymiaru świadczenia podlegałaby z urzędu ponownemu ustaleniu za okres pobierania tego świadczenia na podstawie przepisów dotychczasowych, jeżeli świadczenie pobierane na podstawie przepisów dotychczasowych jest niższe niż świadczenie ustalone zgodnie z proponowanymi regulacjami.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe są przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: <i>Ustawa o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych</i></p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Wojciech Piecha</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Piotr Magda, główny legislator, tel. 22 694 9097 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082</p>	<p>Data sporządzenia: 14 września 2020 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa komisji senackiej</p> <p>Nr druku: 198, 198 X</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Wprowadzone przepisami prawa rozwiązania zapobiegawcze i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę odnosiły się także do rynku pracy. *Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.), określana dalej jako „ustawa covidowa”, umożliwia wprowadzenie mniej korzystnych warunków zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy. Rozwiązania wprowadzone w ustawie covidowej, w tym polegające na obniżeniu wymiaru czasu pracy o maksymalnie 20%, powodują negatywne skutki społeczne, gdyż skutkują obniżeniem wysokości świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w tym zasiłków macierzyńskich.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*.

W projekcie ustawy wprowadza się następujące rozwiązania:

- 1) nowelizację ustawy covidowej polegającą na dodaniu unormowań, wedle których przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługującego osobie, wobec której wprowadzono na podstawie przepisów ustawy covidowej mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy (w tym obniżono wymiar czasu pracy), art. 40 *ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa* (Dz. U. z 2020 r. poz. 870) nie miałyby zastosowania – w takim przypadku przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia uwzględniałoby się wynagrodzenie w wysokości ustalonej przed jego obniżeniem;
- 2) ustanowienie normy intertemporalnej, zgodnie z którą proponowane unormowania miałyby zastosowanie do świadczenia przysługującego osobie, wobec której wprowadzono na podstawie przepisów ustawy covidowej mniej korzystne warunki zatrudnienia niż wynikające z podstawy nawiązania stosunku pracy (w tym obniżono wymiar czasu pracy) przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy – w takim przypadku w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy podstawa wymiaru świadczenia podlegałaby z urzędu ponownemu ustaleniu za okres pobierania tego świadczenia na podstawie przepisów dotychczasowych, jeżeli świadczenie pobierane na podstawie przepisów dotychczasowych jest niższe niż świadczenie ustalone zgodnie z proponowanymi regulacjami.

Oczekuje się, że przedmiotowa ustawa zniweluje negatywne skutki społeczne stosowania przepisów umożliwiających obniżenie wymiaru czasu pracy przez pracodawcę w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie zachodzi konieczność analizy rozwiązań przyjętych w innych krajach UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
pracownicy			obniżenie wymiaru czasu pracy w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 nie będzie powodować obniżenia podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa
płatnicy składek na ubezpieczenia społeczne			obowiązek dokonywania płatności zasiłków w wysokości określonej przez przedmiotową ustawę
ZUS			obowiązek ponownego ustalenia podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego osobom, które pobierały świadczenia na podstawie przepisów dotychczasowych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Z uwagi na wniesienie projektu ustawy w trybie tzw. szybkiej ścieżki legislacyjnej, zgodnie z art. 69 ust 3 Regulaminu Senatu, konsultacji nie przeprowadza się.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

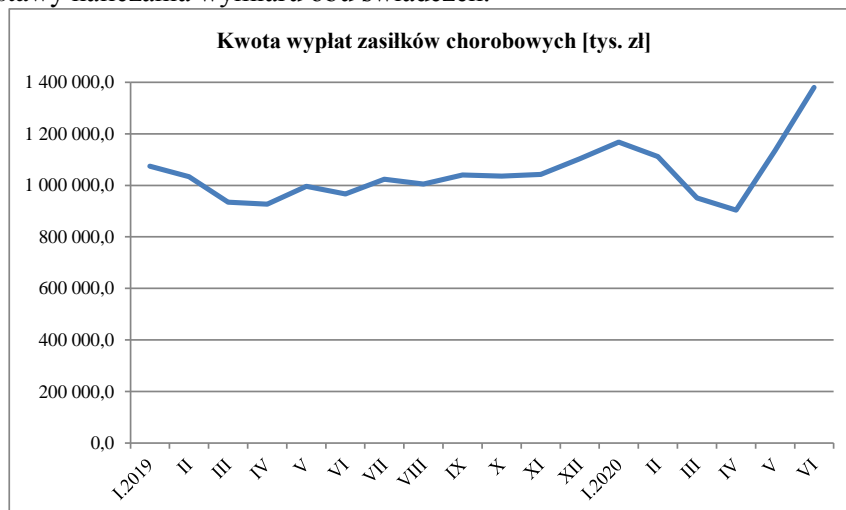
(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

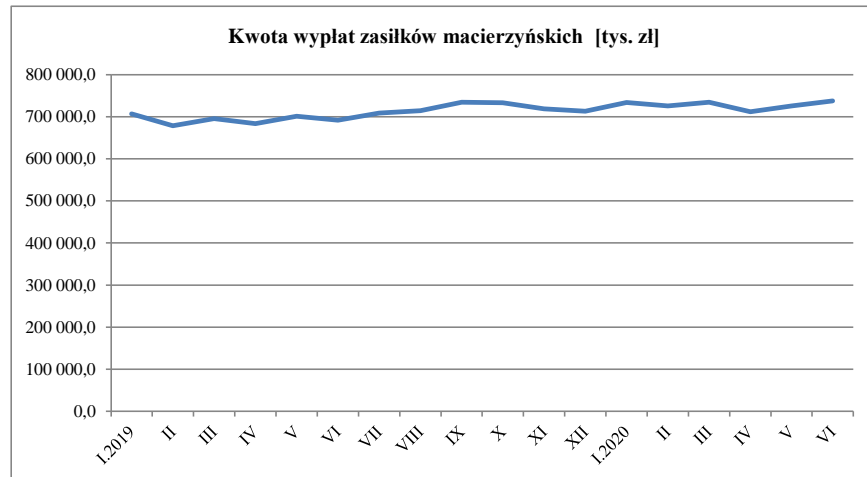
Przedmiotowa ustawa będzie wpływała na wydatki sektora finansów publicznych, gdyż projektowane rozwiązanie polega na dodaniu unormowania, wedle, którego przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługującego osobie, wobec której wprowadzono na podstawie ustawy covidowej obniżenie wymiaru czasu pracy, podstawa wymiaru świadczenia ustalana będzie przy uwzględnieniu wynagrodzenia w wysokości ustalonej przed jego obniżeniem.

Z analizy danych ZUS opublikowanych w dokumencie „*Informacja o wybranych świadczeniach pieniężnych czerwiec 2020 r.*” ukazujących kształtowanie się wydatków z tytułu wypłaty zasiłków chorobowych i zasiłków macierzyńskich wynika, że w II kw. 2020 r. liczba dni zasiłkowych wzrosła, w konsekwencji wzrosły także kwoty wypłaconych zasiłków, jednakże kształtowanie się przeciętnej dziennej wysokości zasiłków było odmienne. W przypadku zasiłków chorobowych nastąpiło zmniejszenie jej wysokości, podczas gdy dla zasiłków macierzyńskich nastąpiło jej zwiększenie. Oznacza to, że przedmiotowa regulacja prawdopodobnie spowoduje większy wzrost wydatków z powodu wypłaty świadczeń chorobowych niż wzrost wydatków z powodu wypłaty zasiłków macierzyńskich na skutek zmiany podstawy naliczania wymiaru obu świadczeń.

Źródło: ZUS „*Informacja o wybranych świadczeniach pieniężnych czerwiec 2020 r.*”

W maju 2020 r. kwota wypłat zasiłków chorobowych wynosiła 1 136 076,2 tys. zł, w czerwcu 2020 r. 1 379 859,3 tys. zł. Jednocześnie w okresie tym nastąpiło obniżenie przeciętnej dziennej wysokości zasiłku. W maju 2020 r. przeciętna dzienna wysokość zasiłku kształtowała się na poziomie 90,68 zł, zaś w czerwcu 2020 r. 89,77 zł. W analogicznym okresie 2019 r. nie wystąpiła podobna tendencja. Kwota wypłaty zasiłków chorobowych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W maju 2019 r. wynosiła 995 746,2 tys. zł, w czerwcu 2019 r. 966 476,5 tys. zł. Jednocześnie przeciętna dzienna wysokość zasiłku ulegała zwiększeniu z 84,49 zł w maju 2019 r. do 86,14 zł w czerwcu 2019 r.

Źródło: ZUS „Informacja o wybranych świadczeniach pieniężnych czerwiec 2020 r.”

W maju 2020 r. kwota wypłat zasiłków macierzyńskich wynosiła 725 977,3 tys. zł, zaś w czerwcu 2020 r. 737 462,3 tys. zł. Jednocześnie w okresie tym nastąpił wzrost przeciętnej dziennej wysokości zasiłku. W maju 2020 r. przeciętna dzienna wysokość zasiłku kształtowała się na poziomie 88,49 zł, zaś w czerwcu 2020 r. 88,87 zł. W analogicznym okresie 2019 r. nie wystąpiła podobna tendencja. Kwota wypłaty zasiłków macierzyńskich utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W maju 2019 r. wynosiła 700 918,5 tys. zł, w czerwcu 2019 r. 691 939,3 tys. zł, a przeciętna dzienna wysokość zasiłku uległa zwiększeniu z 81,01 zł w maju 2019 r. do 81,37 zł w czerwcu 2019 r.

Z uwagi na brak wiarygodnej prognozy odnośnie do czasu trwania epidemii oraz danych statystycznych dotyczących wykorzystania przez podmioty instrumentu w postaci obniżania wymiaru czasu pracy na podstawie przepisów ustawy covidowej ocena skutków regulacji została sporządzona w sposób jakościowy.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
w ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowa ustawa będzie wpływała na przedsiębiorstwa, które obniżą wymiar czasu pracy na podstawie przepisów ustawy covidowej. Obniżenie wymiaru czasu pracy pracownikom na podstawie tej ustawy nie będzie wpływało na wysokość podstawy obliczania wysokości świadczeń społecznych, w konsekwencji nastąpi w tej grupie podmiotów wzrost kosztów pracy. Z uwagi na brak danych obrazujących wykorzystanie przez przedsiębiorstwa instrumentu polegającego na obniżeniu wymiaru czasu pracy oraz wiarygodnej prognozy dotyczącej perspektywy trwania epidemii opis skutków może być przeprowadzony tylko w sposób jakościowy.						

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Przedmiotowa ustawa będzie korzystna dla obywateli, gdyż wprowadzenie przez pracodawcę rozwiązania polegającego na obniżeniu wymiaru czasu pracy na podstawie ustawy covidowej nie będzie powodować obniżenia podstawy wymiaru świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia uwzględniane będzie wynagrodzenie w wysokości ustalonej dla wymiaru czasu pracy obowiązującego przed jego obniżeniem.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.		
Brak wpływu.		
9. Wpływ na rynek pracy.		
Brak wpływu.		
10. Wpływ na pozostałe obszary.		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Ustawa doprecyzowuje rozwiązania wprowadzone ustawą covidową, aby zniwelować skutki społeczne wynikające z obniżenia wymiaru czasu pracy przez pracodawcę.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.		
Przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Nie zachodzi konieczność ewaluacji przedmiotowej regulacji.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).		
Brak		